

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบสองกลุ่มวัดครั้งเดียวหลังการทดลอง (Post-test control group design) เพื่อศึกษาผลของการเตรียมมารดาต่อความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดาในมารดาที่มีบุตรคนแรกที่มาใช้บริการฝากครรภ์ คลอดและนอนพักรักษาตัวภายหลังคลอดที่ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นมารดาที่มีบุตรคนแรกที่มาใช้บริการฝากครรภ์ คลอดและนอนพักรักษาตัวภายหลังคลอดที่ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. อายุอยู่ในช่วง 20-35 ปี
2. อายุครรภ์อยู่ในช่วง 30-32 สัปดาห์
3. สถานภาพสมรสคู่และสามีอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน
4. พูด อ่านและเขียนภาษาไทยได้ ไม่มีความผิดปกติทางการสื่อสาร
5. ยินดีเข้าร่วมวิจัย

เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมวิจัย (Discontinuation criteria)

1. บุตรมีคะแนน APGAR น้อยกว่า 7 คะแนน ในขณะ 5 นาทีภายหลังคลอด
2. บุตรมีความพิการแต่กำเนิด
3. บุตรมีภาวะแทรกซ้อน และน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่า 2500 กรัม
4. บุตรถูกแยกกับมารดาภายหลังคลอด
5. มารดาคลอดด้วยวิธีผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง
6. ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ครบตามกำหนด

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองสองกลุ่มมีอิสระต่อกัน (two sampling independent groups test) อาศัยการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (power analysis) ที่ .80 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กำหนดอิทธิพลของตัวแปร (effect size) .05 สำหรับวิจัยทางการแพทย์

ขนาดความสัมพันธ์ที่ต้องการศึกษาควรอยู่ในระดับปานกลางคือ 0.4-0.6 จึงสามารถเห็นผลการวิจัยทางคลินิกที่ชัดเจน จากตารางกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 22 ราย (Burns & Grove, 2005) และการคำนึงถึงอัตราการออกจากการวิจัย (attrition) เท่ากับร้อยละ 20 (Polit & Hungler, 1999) ผู้วิจัยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 52 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 26 ราย และนำมาจับคู่ให้มีลักษณะให้ใกล้เคียงกัน (match pair) ในเรื่องอายุแตกต่างกันได้ ± 5 ปี และการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน คือ อยู่ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดแล้ว โดยผู้วิจัยติดรหัสระบุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไว้ในสมุดฝากครรภ์ เพื่อความสะดวกในการติดตาม ผู้วิจัยทำการศึกษาในกลุ่มควบคุมจนครบ 26 ราย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของข้อมูล ที่อาจทำให้ผลวิจัยมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง หลังจากนั้นเริ่มทดลองในกลุ่มทดลอง

ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการยุติการเข้าร่วมวิจัยของกลุ่มทดลองมีรายละเอียดดังนี้

1. ช่วงที่ 1 ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงตุลาคม 2552

1.1 ระยะตั้งครรภ์ ในระหว่างการให้ความรู้ในระยะตั้งครรภ์ ผู้วิจัยได้ เตรียมหญิงมีครรภ์ กลุ่ม ทดลอง จำนวน 16 ราย แต่ช่วงระยะเวลาดังกล่าว ทางโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก มีนโยบายให้หญิงมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ทุกรายเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการคลอด ทำให้หญิงมีครรภ์ต้องมาเข้าร่วมกิจกรรม ของ โครงการ เตรียมความพร้อมเพื่อการคลอด จำนวน 3 ครั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมของผู้วิจัยจำนวน 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้นกลุ่มทดลองต้องมาร่วมกิจกรรมในระยะตั้งครรภ์จำนวนทั้งสิ้น 6 ครั้ง นอกเหนือจากการฝากครรภ์ตามนัด ทำให้มีกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการวิจัยในระยะตั้งครรภ์ไม่ครบตามแผนที่กำหนดจำนวน 10 ราย จึงเหลือกลุ่มตัวอย่าง 6 ราย

1.2 ระยะคลอด กลุ่ม ทดลองที่เหลือ 6 ราย มี ภาวะแทรกซ้อนในขณะคลอด และ สูติแพทย์ได้พิจารณาให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์ด้วยการผ่าตัดทางหน้าท้องจำนวน 2 ราย นอกจากนั้น กลุ่มทดลองมีบุตรแรกเกิดมีปัญหาด้านสุขภาพที่ไม่สามารถส่งเสริมความผูกพันกับบุตรได้จำนวน 1 ราย ดังนั้นจึงมีกลุ่ม ทดลอง ที่ยุติการเข้าร่วม โปรแกรมการวิจัย จำนวน 3 ราย เหลือจำนวนกลุ่มทดลอง 3 ราย

2. ช่วงที่ 2 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2552

2.1 ระยะตั้งครรภ์ ผู้วิจัยได้เริ่มเตรียมหญิงมีครรภ์กลุ่มทดลองเพิ่มอีก 30 ราย ซึ่งทุกรายได้เข้าร่วมการวิจัยในระยะตั้งครรภ์ครบตามแผนที่กำหนด

2.2 ระยะคลอด กลุ่มทดลอง มีภาวะแทรกซ้อนในขณะคลอด และสูติแพทย์ได้พิจารณาให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์ด้วยการผ่าตัดทางหน้าท้องจำนวน 14 ราย นอกจากนั้นกลุ่มทดลองมีบุตรแรกเกิดมีปัญหาด้านสุขภาพที่ไม่สามารถส่งเสริมความผูกพันกับบุตรได้จำนวน 4 ราย ดังนั้นจึงมีกลุ่มทดลองที่ยุติการเข้าร่วมโปรแกรมการวิจัยจำนวน 18 ราย เหลือจำนวนกลุ่มทดลอง 12 ราย

2.3 ระยะ 6 สัปดาห์ภายหลังคลอด ในระหว่างการติดตามทางโทรศัพท์ ภายหลังคลอด มีกลุ่มทดลอง ขอยุติการเข้าร่วมการวิจัยเนื่องจากไม่สะดวกที่ให้ข้อมูล อีกทั้งไม่สะดวกมาตรวจเยี่ยมหลังคลอดที่โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก จำนวน 1 ราย และ ผู้วิจัย ไม่สามารถติดตามทางโทรศัพท์หรือติดต่อกับกลุ่ม ทดลอง ได้ จำนวน 4 ราย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย คงเหลือกลุ่มทดลองจำนวน 10 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัยกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แผนการเตรียมมารดาเพื่อความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ผู้วิจัยสร้างโดยใช้กรอบแนวคิดของเมอร์เซอร์ (1985, 1995) และจากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แผนการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ภาพสไลด์ เพาเวอร์พอยท์นำเสนอ เนื้อหาการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาท มารดา คู่มือการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย การสร้างความผูกพันกับบุตรและการสร้างทักษะความสามารถในการดูแลบุตรแก่มารดา และการติดตามทางโทรศัพท์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของมารดา ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ของครอบครัว ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรส ประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็ก ความยากง่ายในการเลี้ยงดูบุตร ลักษณะของบุตร สุขภาพบุตร

2.2 แบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา MRAS- Form B ที่พัฒนาขึ้นโดย ศรีสมร ฐมนสกุล และคณะ (2547) ตามกรอบแนวคิดของเมอร์เซอร์ มีคำถามจำนวน 23 ข้อ เป็นข้อความทางบวกทั้งหมด ใช้ประเมินการรับรู้ถึงความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดาใน 3 ด้าน คือ สัมพันธภาพระหว่างมารดาและบุตร จำนวน 6 ข้อ ความสามารถในการปฏิบัติบทบาทมารดาจำนวน 8 ข้อ และความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติบทบาทมารดาจำนวน 9 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้	5 คะแนน คือ	เมื่อท่านเห็นว่าข้อความตรงกับความรู้สึกหรือการกระทำของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย ให้	4 คะแนน คือ	เมื่อท่านเห็นว่าข้อความตรงกับความรู้สึกหรือการกระทำของท่านมาก
ไม่แน่ใจ ให้	3 คะแนน คือ	เมื่อท่านไม่แน่ใจว่าข้อความตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำของท่านหรือไม่
ไม่เห็นด้วย ให้	2 คะแนน คือ	เมื่อท่านเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความเห็นหรือการกระทำของท่านมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	1 คะแนน คือ	เมื่อท่านเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความเห็นหรือการกระทำของท่านมากที่สุด

การแปลความหมายคะแนนพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยรวม หากค่าคะแนนรวมมาก แสดงว่ามีความสามารถในการดำรงบทบาทมารดาอยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงของเนื้อหา (Content validity)

แผนการเตรียมมารดาเพื่อการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา สร้างโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย แผนการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ภาพสไลด์เพาเวอร์พอยท์นำเสนอการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาท คู่มือการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา นำไปหาความตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการดำรงบทบาทมารดา 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้ว หลังจากผ่านการ

พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้มีความชัดเจนของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ราย เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหา แล้วนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดานั้น ผู้วิจัยไม่ได้มีการหาความตรงตามเนื้อหา เนื่องจากผู้วิจัยใช้แบบวัดที่พัฒนาโดย ศรีสมร ภูมณสกุล และคณะ (2547) ที่ผ่านการหาความตรงของเนื้อหามาแล้ว และผู้วิจัยไม่มีเปลี่ยนแปลงข้อมูลใดๆ ในแบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ที่พัฒนาขึ้น โดย ศรีสมร ภูมณสกุล และคณะ (2547)

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา ไปทดลองใช้กับมารดาหลังคลอดที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย และนำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .85

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์เสนอต่อ คณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาวิธีการดำเนินการวิจัยตามหลักจริยธรรมในการวิจัย ในช่วงดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับในการวิจัยครั้งนี้ให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบ ผู้วิจัยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการศึกษาครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้ถูกเก็บเป็นความลับนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะภาพรวม และนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะทางการปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นจึงดำเนินการรวบรวมข้อมูล ในระหว่างการวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกร่วมวิจัยต่อไปไม่ว่าจะกรณีใดๆ สามารถขอออกจากการวิจัยได้ ทุกเมื่อ หลังสิ้นสุดโครงการในกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดาแก่กลุ่มตัวอย่าง และแจกคู่มือการส่งเสริมการดำรงบทบาทมารดา

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณะกรรมการจริยธรรมของ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก
3. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน

4. ภายหลังได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลกแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าพบหัวหน้าแผนกฝากครรภ์และคลินิกพิเศษ หัวหน้าแผนกห้องคลอด และหัวหน้าแผนกสูติกรรมหลังคลอดเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการทำวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในกลุ่มควบคุมก่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ระยะตั้งครรภ์

5.1.1 ผู้วิจัยพบมารดาที่ตั้งครรภ์บุตรคนแรก และมีคุณสมบัติตามที่กำหนด ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และการพิทักษ์สิทธิ์ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย เมื่อได้รับความยินยอม ผู้วิจัยจัดให้กลุ่มตัวอย่างอยู่ในห้องที่เตรียมไว้ เฉพาะที่แผนกฝากครรภ์ ให้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ไว้ที่หน้าสมุดฝากครรภ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเติมข้อมูลให้ครบถ้วน

5.1.2 สัปดาห์ที่ 2-7 กลุ่มควบคุมมาฝากครรภ์ตามกำหนด และได้รับการดูแลตามปกติ

5.2 ระยะคลอด

5.2.1 พยาบาลประจำห้องคลอดได้ให้กิจกรรมการพยาบาลที่เป็นการส่งเสริมความผูกพันกับบุตรซึ่งเป็นการปฏิบัติงานตามปกติในการดูแลหญิงมีครรภ์ในห้องคลอด โดย

5.2.1.1 ภายหลังจากมารดาคลอดบุตร พยาบาลประเมิน APGAR score ของบุตรในนาทีที่ 1 และ 5 ถ้าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 7 พยาบาลติดป้ายชื่อ นามสกุลของมารดา และวัน เวลาที่เกิดลูกไว้ที่ข้อมือบุตร

5.2.1.2 พยาบาลเช็ดตัวบุตรจนแห้ง วัดอุณหภูมิบุตร ชั่งน้ำหนักบุตร แรกเกิด หยอดตาด้วย 0.1% เทอราไมซิน ออยท์เม้นท์ (terramycin ointment) วัดรอบศีรษะ วัดรอบอก วัดความยาว จี๊ดวิตามิน เค 1 มิลลิกรัม เข้าชั้นกล้ามเนื้อที่หน้าขาซ้าย ห่อตัวบุตรด้วยผ้าสะอาด

5.2.1.3 พยาบาลอุ้มบุตรมาหามารดาและบอกมารดาว่า “นี่ลูกคุณนะคะ” แล้ววางบุตรไว้บนอกมารดาเป็นเวลาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 นาที ให้บุตรกับมารดาได้สัมผัสกัน โดยบุตรไม่ต้องสวมเสื้อผ้า มารดาเปลือยอก และกระตุ้นให้บุตรดูดนมมารดา พยาบาลผู้ปฏิบัติการจะคลุมผ้าที่อุ้มไว้บนตัวบุตร เพื่อป้องกันภาวะบุตรตัวเย็น (subtemperature) พยาบาลผู้ปฏิบัติการปฏิบัติเช่นนี้ภายหลังการคลอดไม่เกิน 1 ชั่วโมง

5.3 ระยะหลังคลอด

5.3.1 กลุ่มควบคุมได้รับการดูแล และการสอนและให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวภายหลังคลอดตามปกติ

5.4 ระยะ 6 สัปดาห์ภายหลังคลอด

5.4.1 เมื่อกลุ่มควบคุมมาตรวจตามนัดในสัปดาห์ที่ 6 ภายหลังคลอด ที่แผนกฝากครรภ์และคลินิกพิเศษ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก เสร็จสิ้นแล้วผู้วิจัยจัดให้กลุ่มตัวอย่างอยู่ในห้องที่เตรียมไว้เฉพาะที่แผนกฝากครรภ์

5.4.2 ผู้วิจัยประเมินผลกลุ่มควบคุมโดยให้ตอบแบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา โดยผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้ทราบ ในระหว่างตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยคอยอำนวยความสะดวกอยู่ใกล้ๆ เพื่อตอบข้อซักถามในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างยังมีข้อคำถามเกี่ยวกับวิธีตอบแบบสอบถาม

5.4.3 หลังจากกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยให้กลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามจนข้อมูลสมบูรณ์

5.4.4 ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณแก่กลุ่มควบคุม และแจกคู่มือการส่งเสริมการดำรงบทบาทมารดา วิธีทัศนัยการส่งเสริมการดำรงบทบาทมารดา

6. หลังจากรวบรวมข้อมูลกลุ่มควบคุมเสร็จแล้ว ผู้วิจัย จึงรวบรวมข้อมูลกลุ่มทดลองในระยะตั้งครรภ์ดังนี้

6.1 ระยะตั้งครรภ์

6.1.1 ผู้วิจัยพบมารดาที่ตั้งครรภ์บุตรคนแรก และมีคุณสมบัติตามที่กำหนด จับคู่ให้มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มควบคุมด้วยอายุ การศึกษา ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ

ชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมกับแจ้งให้ทราบถึงกิจกรรมการเตรียม และการพิทักษ์สิทธิ์ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย

6.1.2 เมื่อได้รับความยินยอม ผู้วิจัยจัดให้กลุ่ม ทดลองอยู่ในห้องที่เตรียมไว้ เฉพาะที่แผนกฝากครรภ์ ให้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ไว้ที่หน้า สมุดฝากครรภ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุม

6.1.3 ผู้วิจัยนำกลุ่ม ทดลอง เข้ากลุ่มในสัปดาห์เดียวกันและตรงกับวันที่ กลุ่มตัวอย่างมาฝากครรภ์ เพื่อเข้าร่วมการให้ความรู้ตามแผนการสอนครั้งที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง เรื่องความสำคัญ วิธีการ ประโยชน์การสร้างความรู้ผูกพันกับบุตร โดยให้ความรู้แบบบรรยาย สาธิต และสาธิตย้อนกลับ ให้ความรู้กลุ่มละ 3-6 คน ใช้เวลา 60-90 นาที หลังเสร็จสิ้นการให้ข้อมูล ผู้วิจัย แจกคู่มือการส่งเสริมการดำรงบทบาทมารดาและให้กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการสร้างความผูกพันกับ บุตรด้วยตัวเองที่บ้านทุกวันจนถึงระยะคลอด

6.1.4 ภายหลังการให้ข้อมูล ผู้วิจัยนำกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมตาม แผนการสอนครั้งที่ 2 ใน 2 สัปดาห์ถัดไป

6.1.5 ในวันที่ 2 ภายหลังการให้ความรู้ ผู้วิจัย มีการติดตามทางโทรศัพท์ใช้เวลา ประมาณ 10 นาที เพื่อช่วยเหลือในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรค ทบทวนความรู้ กระตุ้นชี้แนะ และส่งเสริมกำลังใจแก่มารดาที่มีบุตรคนแรกในการสร้างความผูกพันกับบุตร

6.1.6 กลุ่มทดลองมาร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 ผู้วิจัยให้กลุ่ม ทดลองอยู่ในห้องที่ เตรียมไว้เฉพาะที่แผนกฝากครรภ์

6.1.7 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการสอนครั้งที่ 2 เนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับ เรื่องการปฏิบัติทักษะในดูแลบุตรหลังคลอดในหัวข้อ การให้นมบุตร การอุ้มบุตร โดยให้ความรู้ แบบบรรยาย สาธิตและสาธิตย้อนกลับ การให้ความรู้กลุ่มละ 3-6 คน ใช้เวลา 60-90 นาที

6.1.8 ภายหลังการให้ข้อมูล ผู้วิจัยนำกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมตาม แผนการสอนครั้งที่ 3 ใน 2 สัปดาห์ถัดไป

6.1.9 ในวันที่ 2 ภายหลังการให้ความรู้ ผู้วิจัย มีการติดตามทางโทรศัพท์ใช้เวลา ประมาณ 10 นาที เพื่อช่วยเหลือในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรค ทบทวนความรู้ กระตุ้นชี้แนะ และส่งเสริมกำลังใจแก่มารดาที่มีบุตรคนแรกในการสร้างความผูกพันกับบุตร

6.1.11 กลุ่มทดลองมาร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้วิจัยให้กลุ่ม ทดลองอยู่ในห้องที่ เตรียมไว้เฉพาะที่ห้องฝากครรภ์

6.1.12 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการสอนครั้งที่ 3 เนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับ เรื่องการปฏิบัติทักษะในดูแลบุตรหลังคลอดในหัวข้อ เรื่อง การอาบน้ำบุตร การดูแลขับถ่ายบุตร

การสังเกตอาการผิดปกติของบุตร การได้รับวัคซีนโดยให้ความรู้แบบบรรยาย สาธิตและสาธิตย้อนกลับ การให้ความรู้กลุ่มละ 3-6 คน ใช้เวลา 60-90 นาที

6.1.13 ในวันที่ 2 หลังการให้ความรู้ ผู้วิจัย มีการติดตามทางโทรศัพท์ใช้เวลาประมาณ 10 นาที เพื่อช่วยเหลือในการจัดการกับปัญหาและอุปสรรค ทบทวนความรู้ กระตุ้นชี้แนะและส่งเสริมกำลังใจแก่มารดาที่มีบุตรคนแรกในการสร้างความผูกพันกับบุตร และขอความร่วมมือให้กลุ่มทดลองติดต่อกลับเพื่อแจ้งให้ผู้วิจัยทราบว่า กลุ่มทดลองเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลเมื่อมีอาการและอาการแสดงของการเจ็บครรภ์คลอด

6.2 ระยะคลอด

6.2.1 ผู้วิจัยชี้แจงพยาบาลปฏิบัติงานประจำห้องคลอดเพื่อเน้นย้ำและทำความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่เป็นการส่งเสริมความผูกพันกับบุตร โดยพยาบาลปฏิบัติงานประจำห้องคลอดให้กิจกรรมการพยาบาลที่เป็นการส่งเสริมความผูกพันกับบุตร ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามปกติในการดูแลหญิงมีครรภ์ในห้องคลอดเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุม

6.3 ระยะหลังคลอด

6.3.1 ภายหลังคลอด 24 ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมตามแผนการสอนครั้งที่ 4 ในกลุ่มทดลองจำนวน 15 ราย โดยเป็นการทบทวนความรู้และฝึกการสร้าง ความผูกพันกับบุตร และการปฏิบัติพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรในเรื่อง การให้นมและการอุ้มบุตร การอาบน้ำ การดูแลการขับถ่าย และการดูแลสุขภาพ และให้ความรู้ในเรื่องการแปลพฤติกรรมสื่อสัญญาณ โดยให้ความรู้แบบการบรรยาย การสาธิตและการสาธิตย้อนกลับ ให้ความรู้เป็นแบบรายบุคคล ใช้เวลาประมาณ 90 นาที ที่หอผู้ป่วยสูติกรรมหลังคลอด

6.3.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มทดลองทราบว่าหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดตามนาน 5 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละประมาณ 10 นาที เพื่อซักถามปัญหาในการดูแลบุตร และทบทวนข้อมูลตามแผนการสอน ตลอดจนกระตุ้นให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเลี้ยงดูบุตร และส่งเสริมกำลังใจ

6.3.3 ผู้วิจัยมีการติดตามทางโทรศัพท์แก่กลุ่มทดลอง โดยติดตามในวันที่ 2 ภายหลังจากจำหน่ายกลุ่มทดลองออกจากโรงพยาบาล และมีการติดตามซ้ำอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ติดตามนาน 5 สัปดาห์ ระยะเวลาแต่ละครั้งประมาณ 10 นาที เพื่อซักถามปัญหาในการดูแลบุตร และทบทวนข้อมูลตามแผนการสอน ตลอดจนกระตุ้นให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเลี้ยงดูบุตร และส่งเสริมกำลังใจ

6.3.4 สัปดาห์ที่ 5 หลังคลอด ผู้วิจัยมีการติดตามทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายกลุ่มทดลองมาตรวจตามนัดหลังคลอด 6 สัปดาห์ และเพื่อประเมินผลการวิจัย

6.4 ระยะ 6 สัปดาห์ภายหลังคลอด

6.4.1 กลุ่มทดลองมาตรวจตามนัดหลังคลอด 6 สัปดาห์ ที่แผนกฝากครรภ์ และคลินิกพิเศษ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจัดให้กลุ่ม ทดลองอยู่ใน ห้องที่เตรียมไว้เฉพาะที่แผนกฝากครรภ์

6.4.2 ผู้วิจัยประเมินผลกลุ่มทดลองโดยให้ตอบแบบวัดความสำเร็จในการ ดำรงบทบาทมารดา โดยผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้ทราบ ในระหว่างตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยคอยอำนวยความสะดวกอยู่ใกล้ๆ เพื่อตอบข้อซักถามในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างยังมีข้อคำถาม เกี่ยวกับวิธีตอบแบบสอบถาม

6.4.3 หลังจากกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความ สมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่ากลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองตอบ แบบสอบถามจนข้อมูลสมบูรณ์

6.4.4 กลุ่มทดลองจำนวน 1 ราย ไม่มาตรวจหลังคลอดตามนัดที่แผนกฝาก ครรภ์และคลินิกพิเศษ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก ผู้วิจัยได้ติดตามเยี่ยมที่สถานีนามัย เพื่อให้ตอบแบบวัดความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดา

6.4.5 ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณแก่กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

7. ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่งนำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจง ความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย
2. เปรียบเทียบคะแนนความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดาระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบแมนวิทนียู (The mann-Whitney U test) เนื่องจาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล โดยใช้สถิติทดสอบโคลโมโกรอฟ สเมอร์โนฟ (The Kolmogorov-Smirnov two sampling test) พบว่าข้อมูลทั้งหมดไม่เป็นการแจกแจง แบบปกติ